

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
рішенням Вченої ради ОНУ
імені І.І. Мечникова
* Голова Вченої ради
проф. Іваниця В. О.
(протокол № 6 від 15 грудня 2020 р.)

Положення набуває чинності з
4 січня 2021 р.

В.о. ректора ОНУ імені І.І. Мечникова
проф. Іваниця В. О.
(наказ № 186-02 від 16 грудня 2020 р.)

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ
В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

1. Загальні положення

1.1. Положення про моніторинг якості освіти в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова (далі – Університет) розроблено з метою унормування процесів організації і проведення внутрішнього моніторингу якості освіти та освітньої діяльності в Університеті.

1.2. Положення про моніторинг якості освіти в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Статуту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, стратегічних пріоритетів розвитку Одеського національного університету імені І. І. Мечникова на 2020–2025 роки, Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова.

1.3. Внутрішній моніторинг якості освіти (далі моніторинг) – система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження динаміки змін у розвитку якості освіти та освітньої діяльності в Університеті, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей, визначення на цій основі тенденцій розвитку якості освіти та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо її підвищення й удосконалення освітньої діяльності Університету.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення

освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Студентоцентроване навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

1.5. Завданнями моніторингу в Університеті є:

- забезпечення функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освіти в Університеті;
- вироблення комплексу показників, що забезпечують цілісне уявлення про стан якості освіти в Університеті;
- виявлення динаміки щодо якості освіти в Університеті та факторів ризику її забезпечення;
- надання всім учасникам освітнього процесу та зовнішнім стейкхолдерам достовірної інформації про якість освіти в Університеті;
- інформаційне забезпечення процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень з проблем підвищення якості освіти.

1.6. Моніторинг проводиться відповідно до таких принципів:

- неперервності, циклічності та системності моніторингових досліджень;
- доцільності;
- прозорості моніторингових процедур та відкритості;
- конфіденційності персональної інформації щодо результатів моніторингових досліджень;
- об'єктивності одержання та оброблення, достатності та якості інформації під час моніторингу;
- студентоцентрованого навчання;
- соціальної відповідальності.

1.8. Моніторинг проводиться на рівнях:

- викладач – кафедра – факультет/інститут/коледж – університет;
- здобувач вищої освіти – група – курс – факультет – спеціальність;
- навчальна дисципліна – освітня програма – рівень вищої освіти.

2. Суб'єкти і об'єкти внутрішнього моніторингу якості освіти

2.1. Участь у підготовці та проведенні моніторингу беруть:

- суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу (далі – ініціатори моніторингу);
- суб'єкти, які проводять моніторинг (далі – суб'єкти моніторингу);
- суб'єкти, які залучаються до опитування, спостереження або виконання письмових робіт (завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження (далі – учасники дослідження).

2.1.1. Ініціаторами моніторингу можуть бути:

- ректор Університету;
- проректори з науково-педагогічної роботи;
- начальник навчального відділу;
- декан факультету;
- керівник центру забезпечення якості освіти;
- гарант освітньої програми;
- студентське самоврядування;
- інші суб'єкти можуть ініціювати та проводити моніторинг за погодженням з ректором Університету.

2.1.2. Суб'єктами моніторингу є:

- співробітники центру забезпечення якості освіти;
- співробітники навчального відділу;
- співробітники деканату;
- співробітники центру інформаційних технологій;
- представники студентського самоврядування;
- інші особи, які призначені ректором Університету.

2.1.3. Учасниками моніторингу можуть бути:

- здобувачі вищої освіти, що навчаються в Університеті;
- науково-педагогічні працівники;
- адміністративний персонал університету;
- зовнішні стейкхолдери;
- випускники Університету.

2.2. Об'єктами моніторингу є:

- ♦ реалізація державної політики у сфері вищої освіти, контроль за дотриманням кафедрами, факультетами університету законодавчих актів та нормативно-правових документів про вищу освіту;
- ♦ якість освітньої програми;
- ♦ стан якості освіти та освітньої діяльності в університеті;
- ♦ знеособлена інформація про учасників освітнього процесу;
- ♦ різні види діяльності учасників освітнього процесу (навчальна, методична, організаційна, виховна, підвищення кваліфікації тощо);
- ♦ умови здійснення освітньої діяльності (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, нормативно-правові, кадрові, навчально-методичні тощо);
- ♦ стан організації навчальної та методичної роботи факультетів та кафедр Університету;
- ♦ стан відповідності навчальних та робочих навчальних програм обов'язкових та вибіркових дисциплін затвердженим нормам;
- ♦ запровадження освітніх змін, інновацій, їх результативність;
- ♦ результати навчання та розвитку здобувачів освіти, формування їх компетентностей з відповідних дисциплін;
- ♦ задоволеність здобувачів вищої освіти якістю надання освітніх послуг;
- ♦ інші об'єкти, визначені у Програмі.

3. Види внутрішнього моніторингу якості освіти

3.1. Моніторинг освітніх програм здійснюється з метою підтвердження їхньої актуальності з урахуванням світових тенденцій розвитку відповідної галузі знань і затребуваності фахівців на ринку праці; визначення сильних і слабких сторін реалізації освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою і на цій підставі визначення шляхів підвищення якості освітніх програм та забезпечення їх відповідності критеріям оцінювання якості освітньої програми; надання усім зацікавленим сторонам інформації про якість освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою.

Моніторинг відбувається за участю зацікавлених сторін (здобувачів, роботодавців, науково-педагогічних працівників, інших стейкхолдерів) і передбачає проведення відповідних процедур, пов'язаних зі збором і аналізом інформації щодо змістовності та організації освітнього процесу.

3.2. Моніторинг освітніх програм здійснюється на локальному (рівні освітньої програми), факультетському і загальноуніверситетському рівнях.

3.2.1. Локальний моніторинг здійснюється, як правило, членами робочої групи освітньої програми за участі профільних кафедр із залученням представників органів студентського самоврядування, роботодавців.

Відповідальність за організацію і проведення локального моніторингу освітньої програми покладається на її гаранта. Результати локального моніторингу не менш як один раз рік обговорюються на навчально-методичній раді факультету. Звіти з моніторингу на рівні ОП подаються до Центру забезпечення якості освіти Університету.

3.2.2. Гарант освітньої програми та робоча група освітньої програми відстежує:

- змістовне наповнення ОП, його відповідність стандартам вищої освіти та професійним стандартам (за наявності), вимогам Національної рамки кваліфікацій;
- забезпечення відповідності ОП критеріям оцінювання освітніх програм;
- актуальність мети та цілей навчання ОП;
- кадрове та матеріально-технічне забезпечення;
- врахування інтересів стейкхолдерів, залучення роботодавців до реалізації ОП.

3.2.3. Організація і здійснення загальноуніверситетського моніторингу, метою якого є узагальнення та поширення кращих практик в межах Університету, своєчасне виявлення негативних тенденцій, допомога у формуванні відомостей про самооцінювання освітньої програми для акредитації та формування фактологічної бази для інституційної акредитації, покладається на Центр забезпечення якості освіти.

3.2.4. Центр забезпечення якості освіти при проведенні моніторингу здійснює:

- організацію й аналіз опитувань (анкетувань, оцінювань): здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників факультету з питань організації освітнього процесу за ОП, якості освітньої програми;
- організацію й аналіз опитувань випускників з питань якості освітніх програм та підготовленості випускників до професійної діяльності;
- оцінку наявності й доступності робочих програм навчальних дисциплін, силабусів (за наявності), практик, курсових робіт тощо;
- оцінку наявності, якості й доступності інформаційного забезпечення.

3.3. Моніторинг кількісних та якісних показників кадрового забезпечення освітньої діяльності здійснюється на основі таких якісних характеристик:

- базова освіта, науковий ступінь, вчене звання;
- стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи;
- результативність наукової діяльності;
- результативність навчальної, методичної та виховної роботи;
- підвищення кваліфікації.

3.4. Відповідність спеціальності викладача навчальній дисципліні визначається відповідністю його спеціальності згідно з документами про вищу освіту або про науковий ступінь, або про вчене звання або науковою спеціальністю, або досвідом практичної роботи за відповідним фахом, або проходженням відповідного науково-педагогічного стажування та наявністю публікацій з цієї навчальної дисципліни у рецензованих закордонних або фахових наукових виданнях України, або виданого підручника чи навчального посібника з цієї навчальної дисципліни.

3.5. Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності є однією із базових складових визначення якості освітнього процесу, якості підготовки здобувачів вищої освіти і передбачає виявлення наявності затверджених у встановленому порядку:

- освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової чи освітньо-творчої) програми;
- навчального плану;
- робочого навчального плану;
- робочих програм з кожної навчальної дисципліни освітнього процесу;
- навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін;
- програм практичної підготовки, робочих програм практик;
- методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів.

3.6. Моніторинг якості викладання в Університеті здійснюється у формі відкритих занять, взаємовідвідувань, контрольних відвідувань, анкетування та самооцінювання.

3.7. Моніторинг якості результатів навчання здобувачів вищої освіти дає змогу виявити відхилення між очікуваними показниками та отриманими результатами через зворотний зв'язок, а також визначає відповідність рівня набутих ними знань і вмінь, сформованих компетентностей вимогам нормативних документів щодо вищої освіти. Моніторинг якості результатів навчання здобувачів вищої освіти передбачає здійснення щорічного/щосеместрового контролю за якістю знань, умінь та навичок здобувачів з навчальних дисциплін, проводиться на рівні викладач – кафедра – деканат – ректорат і включає кілька видів: вхідний контроль; поточний контроль; підсумковий контроль; атестація здобувачів вищої освіти. Проведення всіх видів контролю регулюється Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

3.8. Для додаткового виявлення реального стану справ та об'єктивності спостереження здійснюється моніторинг задоволеності здобувачів вищої освіти та/або випускників Університету якістю надання освітніх послуг та освітньої

діяльності, професіоналізмом та педагогічною майстерністю викладачів, підтримкою академічної доброчесності, застосуванням сучасних освітніх технологій, нововведень у навчально-методичному забезпеченні за певною освітньою програмою, спеціальністю (або на конкретному факультеті) на певному рівні вищої освіти.

4. Організація та технологія внутрішнього моніторингу якості освіти

4.1. Моніторинг якості освіти та освітньої діяльності в Університеті здійснюється відповідно до цього Положення та затвердженого річного плану моніторингових досліджень.

4.2. Моніторинг організовується та проводиться відповідно до плану, в якому визначаються види моніторингових досліджень, терміни проведення, критерії та показники оцінювання, форми та процедури представлення результатів, відповідальні особи. План моніторингових досліджень складається на поточний навчальний рік, затверджується ректором Університету та доводиться до структурних підрозділів (інститутів) до 15 вересня.

4.3. Моніторинг проводиться у такі етапи:

- ♦ планування та підготовка моніторингу (визначення мети та завдань моніторингу; визначення суб'єктів та об'єктів моніторингу; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження; розробка інструментарію моніторингу тощо);
- ♦ розробка Програми та графіку моніторингу;
- ♦ проведення моніторингу;
- ♦ збір та оброблення результатів моніторингу;
- ♦ аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;
- ♦ оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу);
- ♦ підготовка висновків і рекомендацій для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення якості освіти та освітньої діяльності, прогнозування розвитку Університету з урахуванням побажань стейкхолдерів;
- ♦ відстеження управлінських рішень, прийнятих за результатами моніторингу, та їх ефективності.

4.4. Методами проведення моніторингу можуть бути:

- аналіз документації щодо забезпечення якості освітнього процесу та якості освіти: матеріалів ліцензування освітньої діяльності за спеціальностями й акредитації освітніх програм; навчальних і робочих навчальних планів;

розкладів навчальних занять; матеріалів сайту освітньо-професійні, освітньо-наукові програми; звітів інститутів і кафедр; матеріалів щодо розгляду відповідних питань на засіданнях вчених рад інститутів (доповідей, довідок, рішень); матеріалів і результатів підсумкової (проміжної) атестації (оцінки) студентів, аспірантів та слухачів (у т.ч. оприлюднення їх на сайті); відгуків споживачів освітніх послуг (у т.ч. роботодавців – представників закладів / установ / організацій практики здобувачів вищої освіти);

- опитування (анкетування та інтерв'ювання зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів);
- тестування;
- спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю в Університеті;
- фокус-група;
- експертне оцінювання;
- кваліметрії;
- статистичні методи.

4.5. Критерії та показники визначаються відповідно до об'єкту моніторингу та враховують критерії оцінювання якості освітньої програми, визначені у Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

4.6. Інструментарій моніторингу в обов'язковому порядку розглядається та затверджується на науково-методичній раді Університету.

4.7. Для забезпечення моніторингу суб'єкти моніторингу забезпечують інформування учасників щодо вимог проведення моніторингу; дотримання етичних правил поведінки під час проведення моніторингу; безпечні умови для всіх учасників дослідження під час його проведення.

4.8. Учасники моніторингу повинні дотримуватися вимог проведення моніторингу, про які вони були поінформовані; виконувати інструкції осіб, які проводять моніторинг, щодо процедури моніторингу; дотримуватися правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності.

4.9. Обробка, накопичення і аналіз інформації, отриманої в ході моніторингу, проводиться співробітниками центру забезпечення якості освіти відповідно до їх посадових обов'язків.

5. Результати моніторингу внутрішнього моніторингу якості освіти

5.1. За результатами моніторингу готуються аналітичні матеріали, звіти, довідки службові записки, які надаються керівництву Університету та керівникам структурних підрозділів – учасників моніторингу для прийняття управлінських рішень, а також розглядаються на розширених засіданнях вчених

рад факультетів та/або Університету. У звітах та аналітичних матеріалах обов'язково вказуються індикатори та шкала(и), використана(і) для визначення результатів моніторингу, а також методика, застосована для їх обрахунків. Звіт може містити таблиці, діаграми, графіки та інші форми узагальнення інформації.

5.2. Підсумки внутрішнього моніторингу якості освіти та освітньої діяльності є підставою для прийняття керівництвом Університету управлінських рішень.

5.3. Результати моніторингових досліджень оприлюднюються на офіційному сайті Університету, інформаційних стендах, на конференціях, періодичних і фахових виданнях з урахуванням нормативних положень щодо захисту персональних даних, принципу конфіденційності.